„Německý národ, nejmužnější národ na této zemi, musí zažívat takovou potupu, že jej jeho ženy přivádějí k rozkladu.“

Svaz pro potírání ženské emancipace, 1918

Trpitelé. O zastáncích práv mužů a dalších utiskovaných

Popel, hněv a nespravedlnost

Vylít na gril půl láhve tekutého podpalovače, to bylo trochu moc radosti najednou. Ale denní program je nahuštěný a propracovaný, takže na kulinářské rozmary není čas. Klobásy jsou teď spálené, zvenku na uhel a vevnitř syrové, no a co? Tím se muži nedají odradit. Vždyť jsou dobré i tak, máme přece hořčici, hlad, principy a celou basu piv na zapití. „Kromě toho, názor na durynské grilované klobásy je prvním předpokladem k začlenění,“ volá osobnostní trenér, mohutný starší pán s maličkými čtecími brýlemi na špičce nosu. Zbytek mužů se zdvořile usmívá, usedá a zakusuje se do housek se syrovým masem a karcinogeny.

Musí na nás být divný pohled: osm pánů ze sdružení za práva mužů a já sedíme za mládežnickou ubytovnou a kolem všech poletují jiskry z malého grilu! Nejde to dohromady. Nic tady nejde dohromady. Tito lidé, kteří vydělávají dobře, lépe a ještě lépe, a považují se přitom za naprosto diskriminovaná stvoření, posedávají v sevřeném houfu mezi parkovištěm a kolnou na nářadí. Muži v nejlepším věku i ti o něco starší, mající určité postavení i peníze. Decentně vzorkované měšťanstvo v košilích s krátkými rukávy a hnědobéžovokhaki bavlněných kalhotách, v polo tričkách

s tím drahým zvířátkem na hrudi. Nevím, proč si ke svému setkání vybrali zrovna tohle kuriózní místo. Mezinárodní dům pro hosty na Herrenbergu („Panský kopec“) nedaleko Jenského hvozdu. Betonová stavba z dob NDR v nebesky modré barvě, se společnými ložnicemi, zatuchlými přednáškovými místnostmi a všudypřítomným zápachem ovocného čaje. Možná se pro výjezdní zasedání celoněmeckého sdružení Liberální muži (Liberale Männer e. V.) jiné vhodné místo zkrátka nenašlo. Nebo se jim prostě zalíbila adresa: zastánci práv mužů z „Panského kopce“. To přece zní.

A už to zas jede, o každé přestávce se začne rozmáhat spiklenecké šuškání. I při večeři, i s plnými ústy se mluví o té veliké nespravedlnosti. Vždyť proto jsou tady, aby to bezpráví probrali ze všech stran a vzájemně se utvrdili ve svých názorech. A mluví o systematickém útlaku muže. O strašlivé krizi mužnosti. O zuřící válce pohlaví. A především o všudypřítomném a nesmírně mocném nepříteli: o tom zatraceném feminismu.

„Jasně, feministky se už dostaly všude,“ tvrdí jeden politik, padesátník s nepřetržitým potutelným úsměvem ve tváři a bříškem v tyrkysové polo košili: „Ale muži si to nenechají líbit věčně!“ Zní přesvědčivě, jako by povstání mužů bylo už hotovou věcí. Pak se hořce zasměje a připije mi. A jelikož nevím, co jiného v té neradostné situaci dělat, oplatím mu přípitek a polknu pivo, maso a popel. Hraju to s nimi, i když té hře nerozumím. Ale od toho jsem přece tady. Chci jim porozumět, těmto mužům a jejich názorům. Jenom jsem nepočítal s tím, že to bude až takhle žalostné.

Jak se z muže stane zastánce mužských práv? Co se to těm mužům stalo, proč mají pocit, že se jim děje příkoří?

Cílem zasedání je v neposlední řadě neformální setkávání, na osobní a lidské rovině, mezi mužem a mužem a mužem. Tak nějak mi to řekl předseda Liberálních mužů, univerzitní docent z Řezna, a proto je v příspěvku na mimořádné výdaje ve výši 37 euro i nocleh a strava. Nějaký ten panáček, pomyslel jsem si – ale po prvním dni, který jsem mezi nimi strávil, nejsem o nic chytřejší. Nevím, co sem ty muže přivedlo. Tahle otázka se tu neklade. Nikdo si ji tu neklade a nemám ani dojem, že by toho ti muži o sobě moc věděli. Není ani jasné, jestli si teď vykáme, nebo tykáme. Všecko, co si navzájem sdělují, je povolání – a to je taky všecko, co chtějí vědět o mně: já, Anton Schneider, nenápadný muž s nevygooglitelným jménem, jsem tu prostě za doktoranda.

„Budeš promovat z germanistiky?“ ptá se politik.

„Z literární vědy,“ řeknu a rozpovídám se o své fiktivní disertaci: o Mišimovi, Marinettim a dalších hypermaskulinních autorech, kteří také toužili po skutečné mužnosti a obávali se zženštilosti – ale vtom mi politik skočí se smíchem do řeči: „Tak von studuje literaturu, a eště v Berlíně, no

to je drsný, tyjo!“ Vůbec se nepokouší potlačit pohrdlivý tón. On sám totiž není jenom politik, ale taky diplomovaný obchodník a pronajímatel nemovitostí, týpek, co v tom dokonale umí chodit: „No, tak to z tebe bude možná i profesor.“ A korporátní právník se ustaraně dotazuje, jestli má člověk jako muž a doktorand literární vědy šanci na nějaké zaměstnání, ale pan docent z univerzity v tom má jasno: „V tomhle feminizovaném univerzitním provozu ne.“ A tím zájem o mě, Antona Schneidera, novopečeného zastánce mužských práv, hasne. Všichni ti muži mají své důvody, takže i já budu mít svůj důvod.

Poloviční anonymita a bezosudovost těchto pánů je jako neproniknutelný pancíř. Je to frustrující. Přitom jsem si během příprav dělal tolik starostí, co všecko se může člověku na Herrenbergu přihodit. A už jsem na to dokonce našel nějaké odpovědi! Skutečně, uprostřed zloby a polemiky je tu přece legitimní a přinejmenším pochopitelná naléhavost. Jsou to existenciální problémy, které muže postihují v průměru mnohem častěji než ženy. Takové věci jako bezdomovectví, drogová závislost a alkoholismus, vyšší sebevražednost a kratší předpokládaná délka dožití. Nebo nešvary, o nichž se veřejně zkrátka moc nemluví: nižší šance otců při sporech o děti nebo domácí a sexuální násilí na mužích. Zastánci mužských práv si ta témata vepsali do štítu a slyším o nich i tady, během grilovačky na Herrenbergu. Neprobírají se, to bych použil moc silné slovo, ale pojmenovávají se. Jsou pronášené jako střelné modlitby, jako neustále opakované mantry: bezdomovectví, drogy, opatrovnické soudy, sebevražda…

Jistě, každý z těchto problémů pak může člověk více či méně relativizovat, měl by varovat před špatným srovnáváním i nesprávným stavěním na stejnou úroveň. Protože i když trochu žasnu nad tím, že muži tvoří kolem 18 % všech případů domácího násilí, je násilí, jemuž bývají vystavovány ženy, nesrovnatelně brutálnější: v Německu se ze statistického hlediska každý den pokusí nějaký muž zavraždit svoji bývalou přítelkyni. Každý třetí den je takový pokus úspěšný. A podle statistik se ženy pokoušejí o sebevraždu dvakrát častěji než muži. U mužů však bývá úspěšnost sebevražedného pokusu čtyřikrát vyšší. Protože mužům se těžko mluví o vlastních problémech. Protože mnoha mužům chybí sociální kontakty. Protože tu většinou není nikdo, kdo by je zadržel, nebo včas našel. Protože většinou volí drsnější metody sebevraždy… abychom to zkrátili: všecko je to komplikované a srovnání toho moc nepřináší. Ale bolest je bolest, nespravedlnost je nespravedlnost, a pro většinu těchto problémů mám velké pochopení. Vždyť jsem přece taky muž. A kolikrát za život jsem se pokoušel zahánět osamělost a bolest agresí? Křičel na všecky kolem, vyváděl a izoloval se? Vždyť jsem si taky dost dlouho nechtěl přiznat, že mám psychické problémy, nehledě

na to, jak bylo zjevné, že potřebuji pomoc. Vždyť jsem přece věděl, co to znamená, být muž: tvrdě si jít za svým, dobře fungovat, vydržet. V mém sebepojetí nebylo místo pro depresi nebo úzkostné stavy, panické ataky ani poruchy příjmu potravy. Smutný muž s poruchou příjmu potravy? Pche, takový nesmysl! Nechtěl a nemohl jsem si to připustit. A tak jsem ztratil roky života. Přišel jsem kvůli tomu o kamarádky a kamarády. Protože jsem chtěl být muž. Protože jsem měl za to, že vím, co to znamená.

Nemohla by se z té podivné večerní sešlosti vyklubat skupina nepravděpodobných hrdinů? Třeba později, až se vyčerpá nahromaděná zloba a vyzvrací poslední hospodská hesla, neupustí pak od svých klobás i zastaralých představ o pohlaví? Nevyskočí od stolu a nepustí se do toho skutečného problému? Mohli by si svá zranění navzájem ukázat a bojovat o jejich uzdravení.

Čekám marně. Ti muži mají dost zloby i bolesti na celý večer, mají jí dost na celý lidský život a upustit nechtějí od ničeho. Jejich analýza je hotová, nepřítel odhalen: vinen je podle nich pouze a výhradně feminismus, který má v hrsti stát. Nebo eventuálně je vinen stát, který své občany zasypává feministickou agendou. Dovídám se, že politika je prolezlá feministickými sítěmi, stranická politika je už vlastně jen ženská politika, a že v zásadě žijeme v dystopické NDR 2.0, v níž se z mužů stávají nahraditelné pracovní síly, dárci spermatu a spotřební materiál, nezálohovaný a postradatelný.

Uprostřed všech těch vyvolaných křivd se vytrácí, co ti muži vlastně zažili. Jen občas z nich úplně znenadání něco vypadne. Do hovoru se vmísí takřka nesrozumitelné zamumlání nebo zasykne trpká poznámka, hnusná vedlejší věta o exmanželce, soudu nebo práci. Nepříliš konkrétní. Pak se zas muži rychle stáhnou do bezosudového nadávání na feminizovanou společnost nebo na genderovou ideologii nebo na genderový mainstreaming nebo na genderovou hvězdičku nebo na genderové cojávím. Pak se jízlivě zasmějí, nebo zvážní. Jenom smutný tu není nikdo. Myslím, že právě proto na mě všichni působí tak nekonečně smutným dojmem.

Jedině geolog, vyzáblý muž s podivně bezvěkou tváří, působí skutečně melancholicky a skoro vůbec se neúčastní kolektivního rozhořčení. Obecně se zdá, že je s touhle akcí zatím nespokojený. Dokonce si nedá ani spálenou durynskou klobásu, spokojí se s několika houskami a trochou mírně pálivé hořčice, což vyvolá všeobecné pobavení. Ale teď chce přece jen něco říct: Říká, že z vědy přece ví, že většinou nemívají pravdu jedni nebo druzí, a že to tak bude i s maskulismem a feminismem, takže člověk přece musí…

Je to rozvláčná a opatrná výzva k umírněnosti, kterou se pokouší přednést ochraptělým hlasem. Aspoň myslím, jenomže vtom mu do řeči vpadne

mohutný kouč: „Ale o to teď přece vůbec nejde.“ A protože se vyzáblý geolog nadechuje, aby něco namítnul, zahřmí: „Liberální muži jsou přípravnou organizací FDP na celostátní úrovni! Tak.“

Geolog zmlkne. Na tohle ho nic nenapadá. Mě taky ne. Zatímco ostatní se rychle vracejí k popelavým klobásám a společným tirádám, geolog vstane, mlčky se přitočí k zrezlému grilu a poněkud demotivovaně šťourá ve žhavých uhlících. A jelikož mám toho pořád stejného nadávání už taky dost, přidružím se k němu. Všecko v pořádku?

Škubne rameny. „Co to hnutí za práva mužů vlastně chce? Fakt se někdy ptám sám sebe…“ Co mi to klade za podivnou otázku, zrovna mně! Jsem tu přece prvně, je to můj první den mezi zastánci mužských práv, a geolog už je tu spoustu let. Ale většina dění probíhá digitálně. K osobnímu setkávání v reálném světě je jen málo příležitostí a on nepočítal s drsným způsobem komunikace ani s hladinou hluku, a hlavně ne s koncentrovanou zlobou. Tu zvládá podstatně hůř než já. „Někdy nevím, jestli jsem vůbec pochopil, o co tu jde. Vždyť oni pořád mluví jenom o obrazech nepřítele.“

„A o co jde?“

„Mně jde vždycky o rovnocenné posuzování muže a ženy. Protože lidi si myslí, že muž a žena jsou strašně jiní, a proto by se s muži mělo zacházet hůř. Jestli jsou muži vždycky tak silní a schopní se prosazovat, tak proč je zapotřebí je chránit, ne?“

To jsem vůbec nečekal. „Wow! Takže tobě jde o to, rozbít staré pohlavní role?“

Ale „pohlavní role“, to je na geologa trochu moc, při tom slově se mu zkřiví obličej: „Ne, ne. Takhle, ženy se emancipovaly už dávno. Tohle sevření v roli platí už jenom pro muže, a ti tím trpí.“

A aniž bych se ho musel vyptával, začne mi vyprávět o sobě. Opravdu! Úplně sám od sebe a upřímně mi povídá o svém rozvodu, který z něj udělal zastánce mužských práv, a já mu vděčně naslouchám – i když mně jeho vyprávění není tak docela srozumitelné. Jeho ex vydělávala sice víc než on, ale přesto jí šlo jenom o jeho peníze. Počkala si ještě, až se jim narodí druhé dítě, a pak ho vystrčila ze dveří. „Byla totiž vypočítavá a zároveň nevypočitatelná!“ Během sporu o péči pak tvrdila, že se geolog o děti nedokáže přiměřeně postarat: „A nepotvrdilo se to. Naopak, když něco takového řekne muž, žádný soudce na světě mu neuvěří. To je dáno evoluční biologií. Muži vždycky tahají za kratší konec!“

„No jo, vždycky? Ještě před sto lety bys svoji ex mohl nechat zavřít do blázince, ne?“

„Ale my žijeme dneska,“ opáčí. „A *dneska* jsou všelijaký zákony, takže stačí, když něco prohlásí, a ještě bych skončil ve vězení…“

Ale proč by měl skončit ve vězení?

„No, po rozvodu jsem fakt málem skončil ve vězení."

„Cos provedl?"

„Nic! Ale kdyby moje ex něco řekla, tak by jí věřili."

„A co by jim měla říkat?"

„No to máš jedno! Co si vzpomene!"

„Vždyť jsi zrovna řekl, žes byl málem ve vězení!"

„Neřekla by nic pravdivého!"

„Já vím! Ale co by jim nalhala? Je vidět, že máš z něčeho strach."

„Hrozila mi tím!"

„Čím ti hrozila!?" – Geolog sebou škubne, ta otázka ze mě vypadla mnohem hlasitěji, než jsem chtěl.

„Že jsem ji a děti bil… to máš jedno."

Dívám se na něj. On se dívá na mě. „Problém je v tom, že se tomu prostě věří! MeToo a tak? Bylo to tak už spoustu let, ale MeToo ukázalo, jak to chodí."

Od pánského stolu k nám zalétají útržky plamenné diskuse. Něco o AfD, to by mě mohlo zajímat. Ale momentálně nedokážu vnímat.

Vždyť je to možné. Opravdu. Možná měl geolog jenom příšernou smůlu a narazil na zlou nebo bláznivou ženskou. Nebo je trošku paranoidní. Podivín, který po všech těch letech, která strávil jako zastánce mužských práv, podlehl iluzi pronásledování, neurotickému zkratu. Nebo přede mnou stojí člověk, který bil ženu a děti.

Nedokážu to říct. Nedokážu říct, kdo to je. Kdo je tu vůbec kdo.

A aniž bych to věděl, právě v tom okamžiku jsem sem doopravdy vstoupil. Do světa nesnesitelné nerozlišitelnosti, plného nenávisti, bolesti a strašlivých dohadů.

Vítejte na Herrenbergu.

Vítejte v manosféře.

Vítejte v manosféře

Týdny předtím jsem se s neustále rostoucí bezradností hrbil nad notebookem a proklikával se všemi těmi weby, na nichž se vybíjejí zastánci mužských práv. Nepřehledná a roztřepená síť, v níž se upevňuje obraz feminismu jako nepřítele a kde byl položen základní kámen celé manosféry. Co do obsahu vládne na scéně zastánců mužských práv sice jednota, přinejmenším v hlavních bodech, ale stylisticky je to široké spektrum. Existují stovky fór a facebookových skupin, youtubových kanálů, online

magazínů a několik blogů s tajemně krkolomnými názvy jako *Genderama*, *Emannzer*, *FemokratieBlog* nebo *Alternativlos-Aquarium*. Narazíte na záchvaty bezuzdné zuřivosti i na suché opakování číselných údajů, na nedomrlé polemiky i pojednání vyztužená poznámkami pod čarou. Sotva jsem si osvojil slovníkový výčet nespravedlností, které vnímají, objevil se přede mnou nějaký youtuber s pomateným pohledem a pěnící vzteky, potom nějaký povýšeně frackovitý misogyn a o dva kliky dál už bobtnala pravicová a rasistická hesla.

Zastánci mužských práv by se dali snadno považovat za internetovou kuriozitu, a samozřejmě že tato scéna získala na významu až od nultých let. Ale jde o víc než o pár frustrovaných nerdů za počítači. O zastáncích pánských práv (*Herrenrechtler*) psala už velká feministka Hedwig Dohm ve spisu *Die Antifeministen* z roku 1902. Dohm, jedna z prvních žen požadujících v Německu všeobecné volební právo a zrovnoprávnění, popisuje ve svém textu temnou alianci: tehdy to byli „praktičtí egoisté" (*praktische Egoisten*), kteří se nechtěli vzdát příjemných stránek toho, že jsou ženy v domácnosti, potom „starověrští tradicionalisté" (*altgläubige Traditionalisten*), odvolávající se jednou na Boha a jindy zas na údajné zákony přírody. A konečně právě „zastánci pánských práv" (*Herrenrechtler*), které dělila na „charakterově slabé" a „intelektově nuzné" (*Charakterschwache* a *Geistesdürftige*): jedny prostě „žene na frontu proti ženskému hnutí hrůza" a druzí mají obavu, že by po emancipaci nenašli nikoho, koho by mohli vydávat za hloupějšího, než jsou oni sami: „Právě ten, kdo nebyl obdařen dostatkem intelektu, bývá tím, kdo tučně podtrhuje, že ženám naprosto chybí logika, maje přitom triumfální výraz, jako by se on sám po celý život koupal v rozkoších logiky."

Ani propojování antifeminismu s pravicovým resentimentem není ve skutečnosti nové. Deset let poté, co Dohm vydala svoji knihu, byl založen „Svaz pro potírání ženské emancipace" (Bund zur Bekämpfung der Frauenemanzipation). Jelikož byl antimoderní, antidemokratický a antisocialistický, měl od samého počátku blízké vazby na národovecké hnutí. Roku 1920 – dva roky poté, co ženy v Německu získaly volební právo – se sice zase rozpustil, jeho nejvýznamnější členové se však záhy vmísili mezi nacisty.

A dnes při prodírání se digitálními houštinami stále znovu narážíme na krajně pravicové projevy čiré a neředěné nenávisti. Nesnesitelně komické weby jako „Weiberplage.org" („zenskymor.org") nebo „Kolik zrovnoprávnění unese tato země?" (samozřejmě že ta otázka je rétorická; odpověď zní: žádné!). A pak je tady pověstná online encyklopedie WikiMANNia.

Tato databanka je už dávno na indexu, ale pořád aktivně funguje a lze si ji snadno dohledat. Má tisíce hesel, v nichž jde podle vlastních slov

provozovatelů o „vědění bez feminismu“, jímž má být mládež chráněna „před protirodinnou politikou a státní indoktrinací“. Je to fascinujícím způsobem odporná směsice rasistických hesel, idiocie a zlovolnosti – a ještě k tomu to neustálé převracení pojmů! Ke svému vlastnímu pravicovému extremismu se formálně přiznat nechce, takže všechno, co se odchyluje od jejího striktně pravicového kurzu, označuje za „fašistické“. Mluví se tu o „fašismu EU“, „islámském fašismu“, „klimatickém fašismu“ i „antifa fašismu“ a „LGBT fašismu“. Jenom s fašistickým fašismem nemají pravicoví WikiMANNi zjevně velký problém. Celé by to bylo prostě k smíchu, o nic víc než internetový slovník pro neonacisty sužované milostnými trably – kdyby tu ovšem nebyly příspěvky, které s gustem štvou proti konkrétním lidem. Je to obsáhlý katalog pomlouvačných článků o všech možných feministických a levicových aktérech*kách. Virtuální katalog, který může způsobit naprosto reálné škody.

Ne, nevím, jak to vydržet, nemůžu se na to tiše dívat a bezmocně to vstřebávat – to nesvedu, musím poznat lidi, kteří jsou za tím. A kdo ví, možná se zastáncům mužských práv děje jen další bezpráví tím, že jsou všichni házeni do jednoho pytle.

Nejdřív se ozvu těm maskulistickým organizacím, které jsou považovány za umírněné, spolkům jako Agens nebo MANNdat, které chtějí vybojovat „skutečnou rovnost pohlaví“. I u nich ale nacházím znovu a znovu členy, kteří jsou více či méně otevřeně propojeni s krajně pravicovou scénou. Takže mám velikou radost, když konečně narazím na spolek Liberální muži!

Tito Liberální muži jsou takzvaně přípravnou organizací FDP. Lze pochybovat o tom, že vedení strany považuje celou věc za správnou – žádné oficiální stanovisko neexistuje. Stejně jako tato strana, která má mimochodem pozoruhodnou převahu mužů, odmítá i tento malý mužský spolek ženské kvóty. Ale už od svého založení v roce 2017 požaduje kvóty pro muže, aby už konečně přestalo údajné privilegování žen. A především se zaměřuje proti „genderové ideologii“, jak se píše v jeho zakládajícím dokumentu.

Nijak zvlášť úspěšní v tom nejsou. Ačkoli se do činnosti mohou zapojit i lidé bez stranického průkazu, má spolek jen několik desítek členů. Ale pro vstup do světa antifeminismu to nevypadá vůbec špatně, říkám si. Ne že by mně na tom spolku bylo něco sympatického, ale mám aspoň dojem, že tady narazím na demokraty, v lepším případě dokonce i na pár slušných týpků.

Copak by to na Herrenbergu mohlo být zas až tak zlé?